

Alkotmánybíróság
1015 Budapest Donáti u. 35-45.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	10/1777-6/2020
Érkezett:	2021 FEBR 25.
Példány:	1
Melléklet:	9 d
Kezelőiroda:	

Alulírott, **P/1. számú** mellékletben feltüntetett Indítványozók képviseletében eljárva (ügyvédi meghatalmazások **P/3. szám** alatt csatolva) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy **állapítsa meg**, hogy a Színház-és Filmművészetért Alapítványról, a Színház- és Filmművészeti Egyetem részére történő vagyonjuttatásról szóló 2020. évi LXXII. törvény (a továbbiakban: SZFETv.) 3. §-a **ellentétes** az Alaptörvény B. Cikkének (1) bekezdésével (*jogbiztonság elvéből fakadó jogalkotói hatalommal való visszaélés tilalma*), X. Cikkével (*tanszabadság és egyetemi autonómia elve*), és a **határozat kihirdetése utáni 90 nappal pro futuro semmisítse azt meg**.

Indítványom alátámasztásául az alábbiakat adom elő.

I. Az indítványozói jogosultság és a befogadhatóság

1. Az Indítványt az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján terjesztem elő, amely szerint az érintett személy az Alkotmánybíróság eljárását akkor kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.

- *Indítványozói jogosultság*

2. Az Alkotmánybíróság a személyes érintettséggel kapcsolatos gyakorlatát a következőképpen foglalta össze. „Az Alkotmánybíróságnak különös figyelmet kell fordítania a kivételesség feltételének megállapíthatóságára, mert ez a panaszfajta nem válhat popularis actio-vá (a közvetlen érintettséget mellőző, jogalkalmazás eredményeként bekövetkező jogsérelem nélküli eredményes indítvánnyá). Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvosolása. [...] a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek. (33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]-[62], [66])” (3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [13], [15]).

3. Tehát "[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatótól" (3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]). A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint **az érintettségnek személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak** kell lennie (3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27], 3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]).

4. Az Indítványozók a Színház- és Filmművészeti Egyetem (SZFE hallgatói. A támadott Szfetv. alapjaiban alakította át az SZFE működési modelljét, az Indítványozókat tehát személyesen, közvetlenül és aktuálisan érinti. Az Indítványozói jogosultságot igazoló hallgatói jogviszony-igazolásokat a **P/2. számú** melléklet tartalmazza.

5. Az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése lehetővé teszi az Alkotmánybíróság számára, hogy a jogszabály felülvizsgálni nem kért rendelkezését megvizsgálja, és szükség esetén megsemmisítse, ha az a felülvizsgálni kért jogszabályi rendelkezéssel szoros tartalmi összefüggésben áll. Miként az a következőkben bemutatásra kerül, az SZFEtv. támadott 3. §-a, együtt az Szfetv. „Színház-és Filmművészetért Alapítvány” 1. cím alatti 1.-2. §§-aival együtt sérti az indítványozók alapvető jogait. Indítványozók kérelme ezért az, hogy vizsgálatát ne szűkítse le az Szfetv. 3. §-ára, azt a támadott törvénnyel együtt értelmezve vizsgálja, és az annak alaptörvény-ellenessége okán semmisítse meg az Szfetv. 3. §-át a t. Alkotmánybíróság.

6. Az egyetemi autonómiát „közvetlenül” sérti az SZFEtv. 3. §-a mellyel nem az Egyetem (mint felsőoktatási intézmény, alapjogi jogosult), hanem a Színház- és Filmművészetért Alapítvány (mint kijelölt fenntartó) számára kerülnek át vagyoni jellegű jogosultságokon keresztül nyíltan vagy burkoltan irányítási-felügyeleti-munkaszervezési jogkörök is. A diszkriminációtilalom kapcsán nem értelmezhetők az egyes paragrafusok külön – a törvény megalkotása, mint olyan diszkriminálja az érintetteket, így itt a törvény egésze, az összes paragrafus kapcsán minősülnek érintettnek az Indítványozók. A jogállamiságból fakadó joggal

való visszaélés tilalmára is ugyanaz vonatkozik, mint a diszkrimináció-tilalomra – a törvény megalkotása, mint olyan sérti ezt az elvet, így az összes paragrafus vonatkozik rá.

- *Egyéb befogadhatósági kritériumoknak való megfelelés*

7. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése az indítvány előterjesztésére határidőt állapít meg. Eszerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybíróság eljárása megindítása az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított százyolevan napon belül lehetséges. Az SZFEtv. 3. §-a 2020. szeptember 1-jén lépett hatályba, ezért az alkotmányjogi panaszt tehát a határidőn belül nyújtom be.

8. A kérdéses jogszabályhely Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság mindeddig sem alkotmányjogi panasz, sem bírói kezdeményezés alapján nem hozott döntést, így az Abtv. 31. §-ában foglalt korlátozás sem képezi a panasz előterjesztésének akadályát.

9. Jelen beadvány egyértelműen az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést feszeget. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak egyértelműen állást kell foglalnia a jelen ügyben megtámadotthoz hasonló, az egyetemi autonómiát a magyar jogállamiság történetében egyedülálló módon korlátozó, diszkriminatív jogszabály alkotmányosságát illetően. A kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségét az ügy körül kialakult, szintén példa nélküli tiltakozási hullám, és az egyetemi autonómia folytatólagos korlátozása is jól mutatja.

10. Az Abtv. 52. § (5) bekezdése szerint az alkotmányjogi panasz eljárásokban az indítványozónak nyilatkoznia kell adatai kezelését illetően. Az Abtv. 57. § (1a) bekezdése és 68. §-a alapján az Indítványozók hozzájárulnak ahhoz, hogy az Alkotmánybíróság az indítványt teljes egészében nyilvánosságra hozza. Kérem egyúttal, hogy az Indítványozók nevéen kívül más személyes adatot ne hozzanak nyilvánosságra.

11. Indítványozom, hogy a beadványt a t. Alkotmánybíróság soron kívül tárgyalja, tekintettel az ügy kiemelkedő alkotmányjogi jelentőségére és a közéletben kiváltott rendkívül nagy érdeklődésre.

12. Az Indítványozók felhívják a figyelmet arra, hogy beadványuk ténybeli és jogi alapja nagyfokú azonosságot mutat a t. Alkotmánybíróság által IV/1777/2020. ügyszámon regisztrált alkotmányjogi panasszal. Az Indítványozók az abban a beadványban a tényállás alátámasztására szolgáló bizonyítékokat még egyszer nem csatolták jelen beadványhoz a felesleges duplikátumok elkerülése végett a valószínűsíthető egyesítésre tekintettel, de a t. Alkotmánybíróság felhívására azt természetesen megteszik.

II. Az Szfetyv. 3. §-ának Magyarország Alaptörvényébe ütköző jellege

A Tények

14. A Színház-és Filmművészeti Egyetem autonómiájának megszüntetése egy hosszabb folyamat volt, melyet részletesen ismertet az Egyetem ebben a tárgyban kiadott hírlevél sorozata (P/5. szám alatt csatolva). Ennek részletes ismertetésétől a beadvány főszövegében eltekintek, de kérem a t. Alkotmánybíróságot, hogy azt tekintse a beadvány integráns részének. A jelen beadvány szempontjából a leglényegesebb közelmúltbeli események a következők voltak.

15. Az érintettek – azaz az egyetemi polgárok - tiltakozása ellenére az Országgyűlés 2020. július 3-án fogadta el a Színház- és Filmművészetért Alapítványról, a Színház- és Filmművészetért Alapítvány és a Színház- és Filmművészeti Egyetem részére történő vagyonszármazásáról szóló 2020. évi LXXII. törvényt, ami 2020. július 8-án lépett hatályba. Az SZFETv. hatálybalépítő rendelkezései szerint a hatálybalépés napján csak az Alapítvány létrehozására vonatkozó szabályok léptek hatályba, majd 2020. szeptember 1-jén lépett hatályba az a rendelkezés, amely alapján az Egyetem feletti fenntartói jogokat át kell adni az Alapítványnak (jelen beadványban támadott SZFETv. 3. § (1) bekezdés).

16. Az SZFETv. főbb rendelkezései a következők. Az Egyetem egy alapítvány fenntartása alá kerül, melynek fő feladata az „alapítói, fenntartói jogok gyakorlása”, melynek érdekében **kezeli az Egyetem vagyonát is** (SZFETv. 2. § (1) bekezdés, 3. § (1) bekezdés). Az alapítvány felett az alapítói jogokat az innovációért és technológiáért felelős **miniszter gyakorolja** (SZFETv 1. § (2)-(3) bekezdés). Az alapítvány **kuratóriumát a miniszter nevezi ki**, abba az Egyetemnek **semmilyen** formális **beleszólási joga nincsen** (SZFETv. 1. § (4) bekezdés).

17. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium felkérte az Egyetemet a szükséges dokumentumok megalkotására, így az Egyetem 2020. augusztus 12-én elkészítette az alapítványi működéshez szükséges alapító okiratot, valamint elfogadta új szervezeti és működési szabályzatát, egyeztetve az Oktatási Hivatallal. Az Egyetem ezen iratokat a minisztérium részére elküldte, a szervezeti és működési szabályzatát és mellékleteit elfogadta, az alapító okiratot pedig elfogadásra javasolta. Azonban a szenátus által alkotott dokumentumok teljes negligálásával az Alapítvány 2020. augusztus 27-én az Egyetemnek előzetes egyeztetés nélkül külön fogalmazott, előre megírt, és augusztus 24-én a kuratórium elnöke által aláírt fenntartói alapító okiratot, valamint szervezeti és működési szabályzatot, amit fenntartói hatáskörbe vont és egyoldalúan készített el. Ezek az Egyetemre oktrojált okiratok alapjaiban sértik az Egyetem önállóságát, a szenátus jogkörének szinte teljes elvonását jelentik. Ennek igazolására **P/6. számon** csatolom az Egyetem alapító okiratának és SZMSZ-ének olyan szövegösszehasonlított változatát, amely megmutatja, hogy az Alapítvány elvonja az egyetemi önállóság gyakorlásához szükséges valamennyi lényeges jogkört.

18. A kérelmezők 2020. augusztus 27-ét követően az egyetemi vezetőségtől és a sajtóból értesültek az egyetemi autonómiát sértő alapítványi határozatokról. Sem az Oktatási Hivatalnál

(amely a fenntartóváltás nyilvántartásba vételére irányuló eljárást lefolytatta), sem a Fővárosi Törvényszéknél iratbetekintés során fellelhető iratok között nem szerepelnek a Kuratórium azon határozatai, amelyekkel elfogadta az Egyetem Alapító Okiratát, Szervezeti és Működési Szabályzatát.

19. A fenntartóváltás a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) 117/C. §-a alapján az Nftv. I. mellékletének módosításának hatálybalépésével 2020. szeptember 1-jén hatályosult.

20. Az Alapítvány a bejegyzést követően, 2020. szeptember 15-én kiadta az Egyetem újabb (általában másodszor módosított) Szervezeti és Működési Szabályzatát, az SZMSZ2-öt, ami az eddigiek megtartása mellett, az egyetemi autonómiát sértő újabb rendelkezéseket is tartalmaz. Ezen módosítással a **fenntartó kuratórium felhatalmazta magát, hogy munkáltatóként, pályázat nélkül nevezhesse ki a rektorhelyetteseket, továbbá ezeket a rektorhelyetteseket – a szenátus egyetértése és pályázat nélkül, legfeljebb egy év időtartamra – az intézetvezetői feladatkörrel is felruházhassa.** A módosítás alapján a rektorhelyetteseket az egyetem szakmai munkájának ismerete, korábbi munkaviszony és osztályvezetői tapasztalat nélkül is kinevezheti a fenntartó. Mindez kicsivel később meg is történt, a kuratórium kinevezett két rektorhelyestest.

21. Az egyetemi autonómiát sértő alapítványi határozatokra és működésre válaszul, egyet nem értésük kifejezéséeként a szenátus tagjai és – a kancellárt kivéve – az egyetemi vezetők (beleértve [REDACTED] rektorhelyestest is) lemondtak vezetői megbízatásaikról, a hallgatók pedig tiltakozásuk jeléül 2020. szeptember 1-vel elfoglalták az Egyetemet. Az egyetem oktatóinak jelentős része sztrájkot hirdetett.

22. Az Alapítvány számos jogkört magához vont, és ezzel súlyosan megsértette az egyetemi autonómiát. Az Alapítvány által jogszerűtlenül elfogadott alapítói okirat és SZMSZ1 a fenntartói hatáskörök bővítését és az egyetemi önállóság csorbítását célozza, különösen az alábbiakban kiemelt példák szerint.

- **Az Alapítvány fogadja el az Egyetem költségvetését, éves beszámolóját, közhasznúsági beszámolóját és vagyongazdálkodási tervét** (fenntartói alapító okirat II.2.3. pont).
- Az Alapítvány dönt a gazdasági társaság alapításáról, abban való részesedésszerzésről (fenntartói alapító okirat II.2.4. pont).
- **Az Alapítvány fogadja el az Egyetem SZMSZ-ét** (fenntartói alapító okirat II.2.5. pont).
- **Az Alapítvány fogadja el az Egyetem Intézményfejlesztési tervét** (fenntartói alapító okirat II.2.2. pont),
- **Az Alapítvány írja ki és bírálja el a rektori pályázatot**, ennek során csupán ki kell kérni a korábban döntéshozó Szenátus véleményét, de az Alapítványt semmilyen formában nem köti, és munkaköri leírását is az Alapítvány adja ki (fenntartói alapító okirat II.2.6. pont),

- az **intézetvezetőket** – ugyan pályázat alapján és a Szenátus véleményének a mérlegelésével – de **a rektor immár az Alapítvány egyetértésével bízza meg** [fenntartói SZMSZ1, SZMSZ2 18. § (3) bekezdés],
- az osztályvezető tanárokat az Alapítvány által jóváhagyott nemzetközi pályázat alapján a rektor a Szenátus megkérdezése nélkül az Alapítvány egyetértésével bízza meg [fenntartói SZMSZ1, SZMSZ2 4. § (5) bekezdés],
- a **Szenátus hatásköréből általában is az Alapítvány hatáskörébe kerül az intézmény vezetőinek a kiválasztása** [fenntartói SZMSZ1, SZMSZ2 6. § (2) bekezdés e) pont],
- a Szenátus hatásköréből az **Alapítvány hatáskörébe kerül az egyetemi szervezetrendszer meghatározásán túlmenően a speciális stúdiók és műhelyek létesítése és megszüntetése**, elnevezésének megváltoztatása is [jelenleg hatályos SZMSZ1, SZMSZ2 12. § (6) bekezdésének elhagyása],
- a Szenátusnak és a rektornak a gazdálkodást, szervezetet vagy működést érintő kérdésben esetlegesen megmaradó döntési jogköreit csak az Alapítvány által kinevezett kancellár egyetértésével gyakorolhatják [fenntartói SZMSZ1, SZMSZ2 20. § (2) bekezdés k) pontja],
- ehhez szorosan kapcsolódik, hogy **a Szenátus és szervei által kötött minden gazdasági vonatú megállapodáshoz immár a rektor és a kancellár aláírásán, illetve a gazdasági vezető ellenjegyzésén túlmenően még az Alapítvány jóváhagyása is szükséges, amely napi szintű működési problémákat okozhat** [fenntartói SZMSZ1, SZMSZ2 9. § (8) bekezdés],
- a Művészeti Menedzsment Igazgatóság vezetőjét továbbra is a kancellár nevezi ki, de immár az Alapítvány egyetértésével, a képzési vezető kinevezése továbbra is a rektor önálló hatásköre marad [fenntartói SZMSZ1, SZMSZ2 35. § (3) bekezdés].

23. A Fenntartó által 2020. szeptember 15-én elfogadott SZMSZ2 újabb rendelkezésekkel avatkozik az Egyetem szervezeti autonómiájába, és szabályoz oktatási, munkaszervezési és szervezeti kérdéseket, így különösen:

- megváltoztatja az **általános rektorhelyettes megbízásának rendjét, a szenátus véleményének kikérésére vonatkozó szabályokat, az általános rektorhelyettes feletti munkáltatói jogokat – az Nftv. rendelkezéseivel ellentételesen – magához vonja** [SZMSZ2 15. § (2) bekezdés],
- megváltoztatja az oktatási rektorhelyettes megbízásának rendjét, a szenátus véleményének kikérésére vonatkozó szabályokat, az oktatási rektorhelyettes feletti munkáltatói jogokat – az Nftv. rendelkezéseivel ellentételesen – magához vonja [SZMSZ2 16. § (2) bekezdés],
- az intézetvezetői feladatokat átmeneti időre a rektor vagy a rektorhelyettes is elláthatja [SZMSZ2 18. § (2) bekezdés],
- **megszünteti a szenátus véleményezési jogát a Doktori Iskola vezetőjének kinevezése során** [SZMSZ2. 19. § (2) bekezdés].

24. Az Alapítvány kuratóriumának elnöke formális úton már megkísérelt beavatkozni az Egyetemen folyó oktatásba akkor, amikor minden jogszabályi alap nélkül számon kérte a rektori feladatokat ellátó általános rektorhelyettesen a tanévkezdés napjának kijelölését, amit az Egyetem megválaszolt, majd azt – szintén bármilyen jogszabályi alap nélkül – a kuratórium elnöke nem fogadott el; ez a kérdés oktatási kérdésként nyilvánvalóan nem tartozik a hatáskörébe.

25. 2020. október 1. napjával az Alapítvány újra módosította az Egyetem SZMSZ-ét, ami az egyetemi autonómia további csorbitását eredményezi. Példaként kiemelhető az egyetemi kommunikációs terület megszüntetése és a kancellária alá rendelése: kancellári engedélyt kell kérnie a jelenlegi (volt) kommunikációs vezetőnek mindenre, tehát a belső és külső kommunikáció az akadémiai oldal számára erősen korlátozott, cenzúrázott lett.

26. Az egyetemi polgárságot számos támadás érte vélt politikai-ideológiai hovatarozásuk miatt mind állami szereplők, mind Vidnyánszky Attila, a kuratórium elnöke részéről. A főbb megnyilvánulások a következők voltak.

27. „*Van néhány tucat harcos, igazából Lenin-fiúk vagy Szamuely-katona*” (az egyetemi hallgatóságot minősítette így Vidnyánszky Attila) <https://444.hu/2020/09/14/vidnyanszky-ha-a-mostani-vezetes-nem-kepes-arra-hogy-elinditsa-az-oktatast-akkor-mi-elinditjuk>

28. „*Azt szeretnénk, ha történének lényegi átalakulások az egyetemen*” „*Amikor tanítunk, akarva-akaratlanul – inkább akarva – értékrendet adunk át. Amikor kötelező olvasmányt vagy színdarabot választunk, szöveget adunk fel beszédvizsgára, vagy a rendező hallgatóknak témát ajánlunk, mindig értékátadásról van szó, s ez így van rendjén.*” „*Az utolsó tanár, aki a Színművészetin felvállaltan keresztény, konzervatív értékrend mentén gondolkodott, [redacted] olt. Meg kell nézni, mikor rúgták ki. Több mint egy évtizede.*” „*Nézze, a mi szakmánkban nem volt rendszerváltás. Most történik. Ilyen egyszerű a dolog.*” https://mandiner.hu/cikk/20200905_mi_lesz_veled_szfe_vidnyanszky_attila_a_mandi_nernek_elokeszulet_holnapra

29. Vidnyánszky Attila az ATV-nek nyilatkozta, hogy [redacted] d- [redacted] nek nem tudja elmagyarázni, hogy mik azok a fogalmak, mint nemzet vagy kereszténység. <https://www.youtube.com/watch?v=fRauotq6PIE>

30. „*Nem hittem, hogy idáig jut a szakma. A színész- és rendező-, illetve filmes képzéshez már a rendszerváltáskor hozzá kellett volna nyúlni. A dolog mindig ideológiai alapon történt, a főiskola nagyon fontos intézménye volt a kommunista rezsimnek is.*” „*Nagyon komoly nemzetközi háttérhatalom és hálózat szervezkedik, egy liberális kör. A szakma tele van történetekkel, hogyan lehetetlenítettek el embereket.*” <https://24.hu/kultura/2020/08/13/vidnyanszky-attila-szfe-jordan-acher-hegedus-d/>

31. „*Nekünk abban van az igazságunk lényege, hogy egy végtelenül zárt rendszeren akartunk változtatni.*” „*Én azt kérdezem, hogy a Színművészeti hány vizsgát szentelt Trianonnak a századik évforduló esztendejében? Hány fesztivált szerveztek a leszakított*

területeken lévő színiskolások részvételével is?" https://nepszava.hu/3091364_vidnyanszky-annyi-a-felelossegem-hogy-meg-mertem-lepni-azt-amit-eddig-senki

32. „Félelmetes erők. Rá kell nézni, ez egy hadsereg, amely az interneten leledzik, ez egy nemzetközi csapat. Színházi kollégáim jeleznek külföldről, hogy már megkapták az információt. Természetesen egy bizonyos forrásból kapják meg. Egyszerűen fájdalmas”- válaszolta Vidnyánszky, aki szerint a diákok vagy „nem látják, vagy nem akarják látni, hogy eszközként vannak felhasználva”. „Régóta nem az egyetemről van szó, hanem kormánybuktatási álmok kapcsán szövetkeznek megint csak ugyanazok az erők” <https://444.hu/2020/09/04/vidnyanszky-az-szfe-atalakitasa-ellen-tiltakozok-egy-hadsereg-egy-nemzetkozi-csapat>

33. „A képzés tartalmi részét tekintve azt sem titkolom, hogy olyan fogalmaknak is előtérbe kell majd kerülniük, mint például a szolgálat. Hogy a hallgatók tudják, hogy azt a közösséget, amely lehetőséget biztosít majd a művészetük kibontakoztatására, most pedig arra, hogy tanulhassanak, szolgálniuk kell – nagy alázattal és tisztelettel, vidéken és a fővárosban. Tudniuk kell, hogy azt a csodálatos kincset, ami felhalmozódott, gazdagítaniuk és továbbadniuk kell. Büszkén arra, hogy magyarok, művésznövendékként ennek a kultúrának a gyermekei.” „Az elkövetkező években kiépül egy másikfajta képzési rendszer, így nem egy-, hanem többféle képzési metodika szerint, különböző oktatókkal valósul majd meg a képzés” <https://www.origo.hu/itthon/20200911-vidnyanszky-attila-ez-egy-politikai-jatszma-ahol-az-iranyitoknak-nem-szomit-a-hallgatok-jovoje.html>

34. „Ezt válaszoltam a [REDACTED] [REDACTED] igazgatójának is, amikor értesített, hogy lemondják a MITEM-en való szereplést. Az kezdettől fogva világos volt, hogy mást gondolunk a bevándorlásról, a nyitott társadalomról, a sajtószabadságról, de mindannyian úgy véltük, hogy kellenek olyan platformok, ahol képesek vagyunk ütköztetni a véleményünket” https://nepszava.hu/3091364_vidnyanszky-annyi-a-felelossegem-hogy-meg-mertem-lepni-azt-amit-eddig-senki

35. „Ez egy nagyon zárt, nagyon belterjes közösség” <https://magyarnemzet.hu/belfold/vidnyanszky-ez-egy-nagyon-zart-belterjes-kozosseg-8620251/>

36. „Miért kérdőjelezi meg még mindig a nemzeti kultúra létjogosultságát?” „Miért nevezik cinikusan pápáskodásnak azt, ha felvetjük a keresztény hit szerepének jelentőségét a magyar kultúrában?” „Miért nem nyilvánítható ki szabadon az a vélemény, hogy szükség lenne olyan filmekre, amelyek más fontos témák mellett Zrínyi Ilonáról, 1956 csodájáról és a család szentségéről szólnak?” „Miért nem fér el az SZFE keretein belül egyetlen másként gondolkodó (nemzeti, keresztény elveket valló művész) sem azóta, hogy Kerényi Imre 15 éve távozott az intézményből?” „Miért nem jelenhetnek meg az SZFE falain belül más színházi gondolatok, esztétikák és módszertanok a meglévők mellett?” <https://www.origo.hu/itthon/20200903-vidnyanszky-attila-valaszolt-bizik-a-jozanabb-hangban.html>

37. A Vidnyánszky Attila vezette kuratóriumi közlemény: „a politikai nevelőtábor megszervezése és annak lelepleződése után végre fejezze be a közjátékot” (a hallgatói

szervezésű nyári egyetemről) <https://szinhaz.org/csak-szinhaz/csak-szinhaz-hirek/2020/09/21/az-szfe-vezetese-fejezze-be-a-kozjatekot-a-kuratoriumi-alapitvany-kozlemenye/>

38. ██████████ államtitkár a SZFE modellváltásról nyilatkozva a „balliberális elité”-nek aposztrofálja az SZFE-t egy Hír tv interjúban 2020. május 27-én. <https://youtu.be/GMPKObGWOYg>

39. Vidnyánszky Attila 2020. szeptember 13-án a Bayer-showban „ideológiai háborúról” beszél. <https://youtu.be/6fO7Q8TX0Xg>

40. A modellváltásra kényszerített SZFE-n gondoskodni kellett - a minisztérium felkérésére - az egyetem új alapdokumentumainak (alapító okirat, SZMR, SZMSZ) előkészítéséről, melyet később egyébként semmibe vettek. Az egyetem likvid pénzeszközeit át kellett vezetni minisztériumi számlákra. Gondoskodni kellett a COVID-19 következtében meghosszabbított tanév miatt keletkező számlák kiegyenlítéséről soron kívül, hogy a modellváltás (számlaváltás, adószám váltása) a kifizethetőséget ne gátolja, intézni kellett új adószám igénylését, valamint augusztus 31. napjával érvényes pénzügyi beszámolót, mérleget kellett készíteni. Gondoskodni kellett a szerződő partnerek értesítéséről és kezelni a beérkező kérdéseket, esetleges szerződésmódosítási igényeket. Az egyetemnek juttatandó vagyon átadásáról szóló megállapodás előkészítése, a vagyonelemek felmérése, leltár elkészítése érdekében is számos adminisztratív feladatot kreált.

41. A vagyonelemek (ingatlanok, ingóságok) az Egyetem részére átadásával együtt, ezzel párhuzamosan az Alapítvány részére történt vagyonjuttatás, illetve a Kormány további vagyont biztosít az Szfctv. alapján a fenntartó Alapítványnak. Ezen egyetemi vagyonelemek működtetéséért kancellárként 2020. október 1.-jétől Szarka Gábor felel.

42. Az SZFE-n folyó összegyűjtési szerveződést elfojtandóan 2020. október 13.-tól kezdve Szarka Gábor kancellár utasítására esténként, 18:00 és 7:00, hétfőként egész nap kikapcsolásra került az internet az SZFE Vas utcai és Szentkirályi utcai épületében,¹ ezzel kiszolgáltatott helyzetbe téve az ott tartózkodó hallgatókat, a kollégium lakóit. A projektmunkák és a gördülékeny oktatási tevékenység érdekében a hallgatók támogatóktól kaptak internethozzáférést, amik szükségesek voltak ahhoz, hogy a hallgatók tudják követni az elméleti online órákat.

43. 2020. október 16.-án egye előrehozott őszi szünetre, karbantartásra és a koronavírus-járvány miatt szükséges fertőtlenítésre hivatkozva elrendelte az egyetem épületeinek és kollégiumának kiürítését a kancellár. A kancellár így nyilatkozott: „*A lehető legtávolabb el fogok menni abban a tekintetben, hogy ezt a fajta belső anarchiát megszüntessem*”.² Az oktatók a Fővárosi Ítéltábla által jogszerűnek talált módon éltek sztrájkjogukkal. Az oktatók, a Hallgatói Önkormányzat és a hallgatók mind felemelték szavukat a rendkívüli szünettel szemben. A hallgatóság október végén már nem fért hozzá az SZFE minden épületéhez, így nem férték

¹ <http://www.atv.hu/belfold/20201015-szfe-mar-egyaltalan-nincs-internet-a-vas-utcaban>

² <https://rtl.hu/rtlklub/hirek/szarka-gabor-kapcsoltatta-ki-az-internetet-az-szfe-kollegiumaban>

hozzá minden termükhöz, így a táncterükhöz és a Róna utcai műteremhez, illetve a kellékek tárolására szolgáló szobákhoz sem, ezen termék kiadását utasításban tiltotta meg a kancellár.³ Zárcaerével, új záruk felszerelésével zárták el a hallgatók és az oktatók elől az Ódry színpad színháztermet is, ahol az SZFE közössége a fórumait tartotta, nyilvánvalóan a véleménynyilvánítási és tanszabadságukat korlátozva ezzel. Az SZFE Hallgatói Önkormányzata adott hírt arról, hogy az eseményekről készülően lévő közösségi dokumentumfilm ellehetetlenítése érdekében megtiltotta az Egyetem vezetősége az Egyetem területén és környékén a kép-és hangrögzítést. 2020. október 23.-án az SZFE kb. tízezer résztvevővel tömegfelvonulást rendezett Budapest belvárosában.⁴

44. Magyarország Kormánya 2020. november 3.-án veszélyhelyzetet hirdetett ki.⁵ A kancellár és a megbízott általános rektorhelyettes 2020. november 6.-i közleményükben hírt adtak arról, hogy 2020. november 9. napjától 2021. február 1. napjáig az egyetem épületei zárva tartanak.⁶ 2020. november 8.-án az oktatók letiltásra kerültek a Neptun-rendszerben („A web-es bejelentkezés nem engedélyezett”).⁷ 2020. november 9.-én az SZFE Hallgatói Önkormányzata bírósághoz fordult.

45. Az SZFE-n az épületek lezárásával kapcsolatban az oktatási jogok biztosa 2020. november 27.-i jelentésében a következőket írta: *„nincs olyan törvényes cél és felhatalmazás sem, amely szerint a fenntartó felfüggesztheti vagy szüneteltetheti az oktatást. Míg a világméretű vírusjárvány idején minden döntéshozói szinten azon dolgoknak, hogy a megváltozott körülmények között is folytatódhasson az oktatás az óvodától az egyetemig, eközben az Alapítvány kuratóriuma megtiltja az oktatás folytatását az Egyetemen.”*

46. A veszélyhelyzet idején a felsőoktatást érintő egyes szabályokról szóló 522/2020. (XI. 25.) Kormányrendelet tette lehetővé, hogy kihirdetését követő napon az Alapítvány külön belső vagy külső (hatósági) ellenőrzési eljárás, bizonyítás lefolytatása nélkül egyoldalúan megállapíthassa, hogy „a tanulmányi kötelezettségek jogszerű teljesítésének feltételei nem állnak fenn vagy nem biztosíthatóak, illetve azok nem ellenőrizhetőek általa”.⁸ Az Alapítvány kuratóriumának 2020. november 27.-i döntéséről szóló tájékoztató alapján az SZFE-n az oktatási tevékenység csak 2021. február 1.-je után folytatható, az őszi félév érvénytelenítésre került. A fenntartói döntéssel szemben a Hallgatói Önkormányzat 2020. november 30.-án közigazgatási pert indított. 2020. december 18.-án a Fővárosi Törvényszék azonnali jogvédelmet rendelt el, és kimondta, hogy a félév elvesztése visszafordíthatatlan károkat jelentene a hallgatók számára, az Alaptörvényben foglalt oktatáshoz való jogukat teljes mértékben csorbítja a fenntartói rendelkezés.

³ <https://telex.hu/belfold/2020/10/29/szfe-oktatas-sztrajk-oszi-szunet>

⁴ <https://merce.hu/2020/10/23/autos-blokad-felvonulas-a-szellemi-szabadsagert-oktober-23-percrol-percre/>

⁵ L. a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Kormányrendeletet 1. §-a

⁶ <https://szfe.hu/hirek/a-szinhas-es-filmmuveszetert-alapitvany-kuratoriumanak-dontese/>

⁷ https://nepszava.hu/3098497_blokkoljak-az-szfe-oktatoinak-neptun-hozzafereset

⁸ L. a veszélyhelyzet idején a felsőoktatást érintő egyes szabályokról szóló 522/2020. (XI. 25.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés

47. A Színház- és Filmművészetért Alapítvány kuratóriuma az SZFE-n folyó oktatást 2020. december 21.-i határozatára hivatkozással **harmadszorra** is felfüggesztette.⁹ Az SZFE Hallgatói Önkormányzata 2021. január 9.-én közigazgatási perben támadta meg a fenntartói intézkedést, mely per jelen panasz előterjesztésekor is folyamatban van.

48. A hallgatói tanulmányi ösztöndíjak, szociális ösztöndíjak és a Doktori Iskola hallgatói támogatásainak a 2020. december 10. és 15. közötti teljesítésére/folyósítására nem került sor,¹⁰ mely súlyosan sérti a támogatott hallgatók tulajdonjogi várományhoz való jogukat. Nem jöttek létre szerződések az Új Nemzeti Kiválóság Program ösztöndíjasaival sem.

49. 2021 januárjában médiaértesülések¹¹ alapján az SZFE jelenlegi épületeit az Egyetem vezetése eladja, megszűnik az Egyetem saját színháza, az Ódry Színpad, emellett eladásra kerül a kollégium Vas utcai épülete is, melyekből kirajzolódni látszik a vagyongazdálkodási tevékenységből fakadó egyenlőtlen, sőt tisztán erőfölényes helyzete az Alapítványnak: a hallgatók, a Hallgatói Önkormányzat, az Egyetem oktatói hosszú hónapokon keresztül nem vehetnek részt az Egyetem jelenét és jövőjét érintő döntések meghozatalában, ezzel az egyetemi autonómia páratlan mértékű csorbitását elkövetve.

50. Az Alapítvány, mint fenntartó által módosított, 2021. január 1.-jétől hatályos Szervezeti és Működési Rend (SZMSZ3) újabb rendelkezésekkel avatkozott az Egyetem szervezeti autonómiájába, és szabályozott oktatási, munkaszervezési és szervezeti kérdéseket, így különösen:

- a. létrehozta az **Oktatástámogatási Igazgatóságot**, mely a „kancellár irányítása alatt álló funkcionális és szolgáltató szervezeti egység, melyet igazgató vezet” [SZMSZ3 27. §]
- b. Oktatástámogatói Igazgató irányítása alá helyezte a **Tanulmányi Osztályt**, a **Tanulmányi osztály vezetőjét** szintén az Alapítvány (kuratóriuma) által kinevezett kancellár nevezi ki [SZMSZ3 29. §]
- c. megváltoztatta a **Tanulmányi, Fegyelmi és Szociális Bizottság (TFSZB)** összetételét aszerint, hogy eltávolította a tagok közül az Oktatásszervezési Osztály vezetőjét, és az elsősorban tanulmányi kérdésekkel foglalkozó bizottságba a kancellár által delegált két főt helyezett, valamint az intézetenként jelen lévő két oktató helyett intézetvezetői delegálást határozott meg [SZMSZ3 36. § (3) bekezdés]
- d. teljesen átalakította a **Minőségmenedzsment Tanácsot**. Ismeretes, a Tanács megfeszített munkájának köszönhető az SZFE oktatási tevékenység

⁹ <https://szfe.hu/hirek/az-szfe-vezetoinnek-kozlemenye/>

¹⁰

http://hvg.hu/kultura/20201221_Ismet_visszatartottak_az_SZFE_hallgatoinak_szocialis_tamogatasat_es_oszto_ndijait

¹¹ <http://www.atv.hu/belfold/20210110-szfe-vezetese-szamtalan-ujdonsag-var-az-szfe-s-diakokra-februar-1-tol>; <https://444.hu/2021/01/10/az-uj-egyetemi-vezetes-eladja-a-szinhaz-es-filmmuvesezet-egyetem-jelenlegi-epuleteit>; https://index.hu/kultur/2021/01/20/szakralis_intezmeny_vagy_thalia_temploma/

fennállásának hatóságok és bíróságok előtti bizonyítása, többek között I-II-III. állásfoglalásukat, illetve az általuk koordinált Helyzetértékelést tekintve. A Tanács korábban maga választotta az elnökét, az új szabályozás értelmében azonban a rektor bízza meg. A Tanácsból a fenntartó eltávolította a fenntartó a Könyvtár/Kottatár/Médiatár vezetőjét, az Oktatásszervezési Osztály vezetőjét, az Oktatásszervezési osztály delegáltját, az Intézetek minőségmenedzsment felelőseit. Helyettük az intézetvezetők által közvetlenül delegált személyek, valamint a kancellár által delegált három (!) fő kapott helyet [SZMSZ3 42. §]

51. 2021. január 8.-án az Indítványozók esetében a 2020/2021. első félévre már rögzített gyakorlati-és vizsgajegyét, valamint szakmai gyakorlatát kitörölték az „Oktatástámogatási igazgató kérésére”. Az Indítványozók mindegyike és az oktatók is folyamatos bizonytalanságban folytatták féléves vizsgáikra a készülést, tartva attól, hogy az eredményes vizsgáik visszamenőleges törlésre fognak kerülni.

52. Az évtizedes hagyományokon nyugvó közösségi helyek elvételével a fenntartói jogok jogosultja elvonja az Indítványozóktól a tanulási szabadság meghatározó részét, a művészi kifejezés terét. Az Indítványozók közül jelen állapotban több hallgató is érintett volt mind a 2020 novemberi gyorsított kilakoltatásokkal, a kollégiumi lakók sérelmezték, hogy 2021 januárjában az SZFE kollégiumába bizonyos sajtómunkatársak bejárást nyertek, a kollégiumi hallgatók szobáiról ezen személyek felvételeket készítettek, és tettek nyilvánossá, ezzel súlyosan sértve az Indítványozók magánszférához fűződő jogaikat.¹²

53. Az SZFE fenntartójaként Vidnyánszky Attila és Rátóti Zoltán, az Alapítvány kuratóriumi elnöke és kuratóriumi tagja(i) a SZFE vezetése által közzétett tájékoztató alapján¹³ a 2021/2022-es tanévben az SZFE oktatási tevékenységére **közvetlen, érdemi és hosszan tartó befolyással** fognak bírni, holott ezen funkciók kumulálása nem lehetséges, azok egymással összeférhetetlenek.

¹² https://hvg.hu/kultura/20210125_SZFE_Kollegiumi_Bizottsag_sajtobejaras

¹³ <https://szfe.hu/hirek/elismert-szakemberek-iranyitjak-a-szinhaz-es-filmmuveszeti-egyetem-szeptemberben-indulo-mozgokapes-osztalyainak-munkajat/>

A Jog

Az Alaptörvény IX. (1) bekezdésének és X. Cikkének (oktatáshoz való jog, tanszabadság és a szólásszabadságból fakadó egyetemi autonómia elve) sérelme (SZFEtv. 3. §)

IX. Cikk

(1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

X. Cikk

(1) Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá - a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében - a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát.

(2) Tudományos igazság kérdésében az állam nem jogosult dönteni, tudományos kutatások értékelésére kizárólag a tudomány művelői jogosultak.

(3) Magyarország védi a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Művészeti Akadémia tudományos és művészeti szabadságát. A felsőoktatási intézmények a kutatás és a tanítás tartalmát, módszereit illetően önállóak, szervezeti rendjüket törvény szabályozza. Az állami felsőoktatási intézmények gazdálkodási rendjét törvény keretei között a Kormány határozza meg, gazdálkodásukat a Kormány felügyeli.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata

54. Kiindulásként rögzíteni kell, hogy a t. Alkotmánybíróság kimondta, hogy „Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán **felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket** és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló **tartalmi egyezése**, az Alaptörvény **egészét** illető **kontextuális egyezősége**, az Alaptörvény **értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya**, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indoklásába történő beillesztése.” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]; korábban: 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41]}. Jelen ügyben is indokolt az egyetemi autonómiával kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlat figyelembevétele még akkor is, ha az Alaptörvény vonatkozó szakasza és az Alkotmány 70/F. §-a között szövegszerűen van némi eltérés, mely kérdésre a későbbiekben még visszatérek.

55. Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozta, hogy **vizsgálatának tárgyát a támadott jogszabálynak a ténylegesen és általános jelleggel (az „élő jogban”) megnyilvánuló normatartalma** határozza meg {38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 267.; megerősítve: 3047/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [20]; 25/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [71]}

56. A t. Alkotmánybíróság a művelődéshez (oktatáshoz) való alkotmányos joggal kapcsolatban megállapította: „Az Alkotmány 70/F. §-a szerint az állampolgárok művelődéshez való joga akkor valósul meg a felsőfokú oktatásban, ha az mindenki számára képességei alapján hozzáférhető, továbbá az oktatásban részesülők anyagi támogatást kapnak. (...) Az államnak a felsőoktatással kapcsolatos alkotmányos feladata, hogy a tanuláshoz való jog objektív, személyi és tárgyi előfeltételeit megteremtse és azok fejlesztésével e jogot igénye szerint bármely, a felsőfokú oktatásban való részvétel szempontjából megfelelő képességekkel rendelkező állampolgár számára biztosítsa.” (1310/D/1990. AB határozat, ABH 1995, 579, 586.) Majd az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy az Alkotmány 70/F. §-a alapján „az államra sokirányú szabályozási, szervezési és ellátási feladatok hárulnak az állami és a nem állami felsőoktatási intézmények működési feltételeinek kialakításában.” [35/1995. (VI. 2.) AB határozat, ABH 1995, 163, 166.] Más határozatában pedig kiemelte az Alkotmánybíróság, hogy az „oktatáshoz való jog részeként a felsőfokú tanulmányok folytatásához való jog gyakorlása (...) **csak úgy biztosítható, ha az állam megteremti a felsőfokú tanulmányok folytatásának a feltételeit.**” [51/2004. (XII. 8.) AB határozat, ABH 2004, 679, 686.]

57. Az Alkotmánybíróság a tudományos élet szabadságával kapcsolatban az alábbiakat állapította meg: „A tudományos élet szabadságának tiszteletben tartása és támogatása kimondásával, és annak deklarálásával, hogy **tudományos igazságok kérdésében állást foglalni csak maga a tudomány lehet kompetens**, nemcsak alapvető jogállami és alkotmányos értéket nyilvánít ki, hanem **szubjektív jogként** fogalmazza meg a tudományos alkotás szabadságát, továbbá a tudományos ismeretek megszerzésének - magának a kutatásnak - és tanításának szabadságát, mint az ún. kommunikációs alapjogok egyik aspektusát. A tudományos élet szabadsága tehát **magába foglalja a tudományos kutatáshoz és a tudományos igazságok és ismeretek terjesztéséhez való szabadságjogot**, amely tágabb értelemben a **véleménynyilvánítási szabadsághoz kapcsolódik**, egyúttal tartalmazza az államnak azt a kötelezettségét, hogy tartsa tiszteletben és biztosítsa a tudományos élet teljes függetlenségét, a tudomány tisztaságát, elfogulatlanságát és pártatlanságát. A tudományos élet szabadságához fűződő jog elvileg ugyan mindenkit megillet, a **szabadságjog tényleges jogosultjai azonban csak a tudomány művelői**. Ebben a kérdésben viszont, ti. a **tudományos minőség meghatározásában - a tudomány autonómiája folytán - ugyancsak egyedül a tudomány művelői jogosultak dönteni.**” [34/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 177, 182.]

58. A tudományos élet szabadságához fűződő jogok tehát **kifejezetten a felsőoktatási autonómiát megtestesítő személyi körre terjednek ki.** Ezt a megállapítást erősítette meg az Alkotmánybíróság egy későbbi határozatában, melyben kimondta, hogy a „felsőoktatási intézmények **az oktatók, a tudományos kutatók és a hallgatók számára biztosítják az**

oktatás, a tudományos kutatás, a művészi alkotó tevékenység és a tanulás szabadságát. (...) Az **autonómia hordozója pedig maga az intézmény, az egyetem**", mely az önkormányzati jogokban részesül, „vele szemben merül fel az az elvárás, hogy a tanszabadság letéteményese legyen, s biztosítékot jelentsen a tudományos kutatás szabadságának érvényesítéséhez is.” (861/B/1996. AB határozat, ABH 1998, 650, 654.)

59. Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy az „önállóság és függetlenség nemcsak a szűk értelemben vett tudományos, oktatási és kutatási tevékenységre terjed ki. A **tudomány autonómiájának biztosítása érdekében a felsőoktatási intézményt szervezetalkítási, működési és gazdálkodási önállóság is megilleti.** (...) A felsőoktatási intézmény, mint minden autonómiával, vagyis önkormányzatisággal rendelkező intézmény, **választott képviselői szervevel, önkormányzattal kell, hogy rendelkezzen.** Az érintettek joga az autonóm képviselői szervek megalakítása, s ezek a szervek gyakorolhatják a felsőoktatási intézményt megillető önkormányzati jogköröket. **A felsőoktatási autonómia hordozója, alanya a felsőoktatási intézmény, vagyis az oktatók, a tudományos kutatók és a hallgatók közössége.** Ezért az oktatók, tudományos kutatók, hallgatók részvételét biztosítani kell az autonóm képviselői szervezetekben és az autonómiából eredő önkormányzati jogosultságok gyakorlásában. Ebbe a **tevékenységbe az oktatókon, tudományos kutatókon és hallgatókon kívül külső szakembereket, az alapító, a fenntartó szervezet képviselőjét is be lehet vonni, de csak a felsőoktatási intézmény autonómiájának biztosítása mellett.**” [41/2005. (X. 27.) AB határozat, ABH 2005, 459, 474-475.]

60. A két vezető határozat az egyetemi autonómia körében a 41/2005. (X. 27.) AB határozat (Abh1.), illetőleg a 39/2006. (IX. 27.) AB határozat (Abh2.), ahol a fenti elvek kimondásra kerültek. Nagyon tanulságos azt is megvizsgálni, hogy a fentiekben bemutatott alkotmányos elveket konkrétan hogyan alkalmazta az Alkotmánybíróság, milyen jogintézményeket talált alkotmányellenesnek.

61. Az Abh1. jelen beadvány szempontjából releváns kérdéskörei a következők voltak. Elsőként az Alkotmánybíróság abban a kérdésben foglalt állást, hogy a megtámadott jogszabály által létrehozott ún. irányító testület alkotmányos-e. Ez az **irányító testület a felsőoktatási intézmény stratégiai döntéshozó és végrehajtást ellenőrző szerve lett volna.** A testületben a **szenátus által delegált tagok a rektorral együtt többségben lettek volna, de az oktatási miniszter delegálta volna a tagok másik felét.** Ugyanakkor a testületre szigorú összeférhetetlenségi szabályok vonatkoztak volna, az **egyetemmel foglalkoztatási vagy hallgatói jogviszonyban álló személy nem lehetett volna tagja.** A tagok számára továbbá **az sem volt előírás, hogy egyáltalán rendelkezzenek felsőfokú végzettséggel.** A tagok továbbá nem is főállásban látták volna el feladatukat. **Az irányító testület gyakorolta volna a rektor felett a munkáltatói jogokat.**

62. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján leszögezte: „Az **irányító testület helyzetét és összetételét tekintve nyilvánvalóan nem a felsőoktatási intézmény önkormányzati szerve.** A felsőoktatási intézményektől **ily módon idegen irányító testületet nem lehet felhatalmazni a felsőoktatási intézmény autonómiájával védett, az intézményi autonómia hordozói számára biztosított önkormányzati jogosultságok gyakorlására, mert ez az autonómia elvonását jelentené.**”

63. Az Alkotmánybíróság rámutatott továbbá arra, hogy az **irányító testület** a kutatási-fejlesztési-innovációs stratégia elfogadásán keresztül **jelentősen meghatározza a felsőoktatási intézményben folytatott képzési és kutatási tevékenységet**. Az irányító testület továbbá jogosult lett volna arra is, hogy döntsön a felsőoktatási intézmény „gazdaságtalan tevékenységének és az ahhoz kapcsolódó szervezetének, szervezeti egységének átalakításáról, megszüntetéséről”. Ezzel az **irányító testület alapjaiban meghatározhatja és szinte teljes egészében a saját maga által megállapított közvetlen piaci érdekeknek rendelheti alá a tudományos, oktatási és kutatási tevékenységet**, melyek a felsőoktatási intézmény alaptevékenységei.

64. Az Alkotmánybíróság továbbá kimondta, hogy az **irányító testületnek a létrehozása, jogköre és összetétele eleve ellentétes** a tudományos élet szabadságával. Az irányító testületet a tudományos, oktatási és kutatási tevékenységet érintő, alapvető döntések meghozatalára (pl.: az intézmény **fejlesztési tervének az elfogadása, szervezeti tagozódásának** a megállapítása, a **költségvetés** és az annak teljesítésére vonatkozó beszámoló elfogadása, a **rektor megbízására** vonatkozó előterjesztés megtétele stb.) hatalmazza fel. Az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy az **irányító testület a felsőoktatási intézménytől idegen, a miniszter által irányított szervezet**, ezért az intézményi autonómia körébe tartozó, a fentiekben ismertetett döntések meghozatalára nem jogosult.

65. A t. Alkotmánybíróság leszögezte továbbá, hogy a **gazdaságos működésre törekvés**, a felsőoktatási intézmény teljesítményelvű értékelése **önmagában nem alkotmányellenes**. A felsőoktatási intézménytől **idegen szervezet azonban a teljesítmény értékelésén keresztül az alapjogokból eredő feladatot ellátó felsőoktatási intézmény önkormányzati jogköreit nem gyakorolhatja**. A teljesítményértékelésnél egyébként sem szabad pusztán hasznossági és célszerűségi szempontokat, bizonytalan és meg nem ismerhető kritériumokat figyelembe venni, mert ez a felsőoktatási autonómia kiüresítését jelenti. Kizárólag az autonómia alanyai gyakorolhatják az intézményi autonómiából származó önkormányzati jogokat. Az egyetemi önkormányzatiság fentiekben bemutatott elvonása az irányító testület által alkotmányellenesnek minősült.

66. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a vizsgált szabályozás alapján a fenntartónak (oktatási miniszter) a felsőoktatási intézmény működtetését, átszervezését, megszüntetését, valamint a felsőoktatási intézménynek nyújtott normatív költségvetési támogatás felfüggesztését érintő diszkrecionális döntési jogköre következtében a **felsőoktatási intézmények léte, működése, szervezete és gazdálkodása a fenntartótól (oktatási miniszter) függ**. A felsőoktatási intézményre vonatkozó **döntési jogkörök ilyen mértékű centralizálása és koncentrációja**, s a fenntartóhoz (oktatási miniszter) telepítése a **felsőoktatási intézmények autonómiájának elvonását jelenti**.

67. A felsőoktatási intézmények léte, szervezeti, működési gazdálkodási önállósága az intézményi autonómiából fakadó alkotmányos követelmény. Ezzel szemben a fenntartónak a szinte korlátlan döntési jogköre a felsőoktatási intézmény megszüntetésére, az intézményi autonómia elvonására ad lehetőséget, mely önmagában ellentétes az Alkotmánnyal. A felsőoktatási intézmények a **fenntartóval szemben kiszolgáltatott, alárendelt helyzetbe**

kerülnek. Ez a felsőoktatási intézmények **autonóm működése helyett** a felsőoktatási intézmények működési és **létbizonytalanságát hozza létre.**

68. Az Abh2-ben a t. Alkotmánybíróság az egyetem mellett létrehozott ún. gazdasági tanácsok alkotmányellenességét mondta ki. Ezek a **gazdasági tanácsok egyetértésével nyújthatta volna be a rektor a szenátus elé a döntési javaslatait,** különböző, az egyetem szempontjából nagy jelentőségű kérdésekben, mint pl. intézményfejlesztési terv, különböző gazdálkodási kérdések, szervezetátalakítás, költségvetés és éves beszámoló.

69. Az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy a gazdasági tanács a felsőoktatási intézmény véleményező, döntéselőkészítő és a döntések végrehajtásának ellenőrző szerve, melynek létrehozása kötelező a felsőoktatási intézményekben. A **gazdasági tanácsok 7-9 tagból álltak volna, melyben a szenátus által delegált tagok a rektorral együtt többségben lettek volna.** Ennek nagy jelentősége van, mert az Abh2-ben az Alkotmánybíróság **kifejezetten a felsőoktatási intézmény autonóm képviseleti, azaz önkormányzati szervének minősítette a rektort és a szenátust.**

70. Az **Alkotmánybíróság,** dacára annak, hogy az egyetemi autonómia letéteményesei többségben lettek volna a **gazdasági tanácsokban, azok létét alkotmányellenesnek minősítette.** Ennek oka az volt, hogy a gazdasági tanács **mégsem tekinthető** a felsőoktatási intézmény **autonóm képviseleti szervének, hiszen ebben a testületben az oktatási és kulturális miniszter által delegált tagok is szavazati joggal bírnak.** Ezért a gazdasági tanács **a felsőoktatási intézmény autonómiájába tartozó önkormányzati jogokat nem gyakorolhat.** A felsőoktatási intézmény autonóm képviseleti szervének nem minősülő **gazdasági tanács egyetértési joga azonban megbéníthatja a rektor,** vagyis az egyik felsőoktatási önkormányzati szerv kizárólagos **kezdeményezési jogát,** akár **pusztán gazdaságossági szempontok alapján,** és így a tudományos minőség érvényesülését esetlegesen megakadályozza. A rektori kezdeményezés megakadályozásán keresztül tehát a gazdasági tanács közvetve ellehetetleníti a szenátus döntéshozatalát is.

71. Az Alkotmánybíróság leszögezte, hogy a gazdasági tanács számára a **szenátusi döntéshozatal rektori kezdeményezéséhez biztosított előzetes egyetértési jog alkalmas arra, hogy a felsőoktatási önkormányzati szervek működését, az autonóm döntéshozatalt megakadályozza,** ami a felsőoktatási autonómia sérelmét vonja maga után.

Nemzetközi joggyakorlat

72. Mind az Európai Unió Alapjogi Chartája, mind az Emberi Jogok Európai Egyezménye biztosítja az egyetemi autonómiát. Az Európai Unió Bíróságának 2020. október 6-án meghozott, C-68/18. számú ügyben (**CEU ítélet**) a következőképpen foglalta össze a releváns joggyakorlatot. Az EU közösségi jog primátusa és az EU joggal konform jogértelmezés követelménye folytán a CEU ítélet irányadó kell, hogy legyen a t. Alkotmánybíróság gyakorlatára is.

73. A Charta 52. cikkének (3) bekezdése értelmében a Chartában rögzített, és az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt

európai egyezményben (kihirdette: az 1993. évi XXXI. tv., a továbbiakban: **EJEE**) biztosított jogoknak megfelelő jogok tartalmát azonosnak, terjedelmét pedig legalább azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek.

74. Kétségtelen, hogy az EJEE szövege nem utal a tudományos élet szabadságára. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatából azonban kitűnik, hogy e szabadság többek között az EJEE 10. cikkében biztosított, a véleménynyilvánítás szabadságához való joghoz kapcsolódik (EJEB, 2014. április 15., Hasan Yazıcı kontra Törökország, CE:ECHR:2014:0415JUD004087707, 55. és 69. §; EJEB, 2014. május 27., Mustafa Erdoğan és társai kontra Törökország, CE:ECHR:2014:0527JUD000034604, 40. és 46. §), amit a Magyarázatok az Alapjogi Chartához című dokumentumban (HL 2007. C 303., 17. o.) szereplő, a Charta 13. cikkéhez fűzött magyarázat is megerősít.

75. E sajátos nézőpontból a tudományos élet szabadságának mind a kutatás, mind pedig az oktatás területén biztosítani kell a véleménynyilvánítás és a cselekvés szabadságát, az információ terjesztésének szabadságát, valamint a kutatás folytatásának, és a tudás és az igazság korlátozás nélküli terjesztésének szabadságát, azzal, hogy **e szabadság nem korlátozódik az akadémiai vagy tudományos kutatásra, hanem magában foglalja az egyetemi oktatók azon szabadságát is, hogy szabadon kifejthessék álláspontjukat és véleményüket** (EJEB, 2014. május 27., Mustafa Erdoğan és társai kontra Törökország, CE:ECHR:2014:0527JUD000034604, 40. §).

76. Mindemellett, amint arra a főtanácsnok az indítványának 145. és 146. pontjában rámutatott, a „tudományos élet szabadságának” fogalmát **tágabban kell értelmezni**. E tekintetben a Bíróság a tudományos élet szabadsága különböző elemeinek tisztázása érdekében, és annak vizsgálata céljából, hogy a vitatott intézkedések e szabadság korlátozásának minősülnek-e, hasznosnak tartja az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése által 2006. június 30-án elfogadott, „A tanszabadságról és az egyetemi autonómiáról” című 1762 (2006) ajánlásban foglaltakat figyelembe venni, amelyből kitűnik, hogy **a tudományos élet szabadsága intézményi és szervezeti dimenziót is magában foglal**, mivel a valamely infrastruktúrához való kötődés az oktatási és kutatási tevékenység gyakorlásának egyik **lényeges feltétele**. Releváns továbbá az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (Unesco) Általános Konferenciájának 1997. október 21. és november 12. között Párizsban tartott 29. ülésén 1997. november 11-én elfogadott, a felsőoktatásban dolgozó oktatók státuszáról szóló ajánlás 18. pontja is, amely szerint „[a]z autonómia a tudományos élet szabadságának intézményi kifejeződése, és annak szükséges feltétele, hogy az oktatók és a felsőoktatási intézmények el tudják látni feladataikat”. Ezen ajánlás 19. pontja kifejti, hogy „[a] tagállamok feladata megvédeni a felsőoktatási intézmények autonómiáját minden fenyegetéssel szemben, bárhonnan is eredjen az”.

A fenti elvek alkalmazása a jelen ügyre

77. Az SZFEtv. a fenti alkotmányos elvekkel teljességgel szembe megy. A törvény olvasójának az az abszurd érzése támad, hogy a jogalkotó gondosan áttanulmányozta, hogy a fentiekben ismertetett alkotmánybírói gyakorlat alapján milyen elvek érvényesülnek az egyetemi autonómia körében, és ebből fakadóan milyen jogi megoldások nem alkotmányosak – majd pontosan ilyen jogintézményeket hozott létre.

78. Ebben a körben kiindulásként hangsúlyozni kell, hogy a „modellváltással” az SZFE nem vált „magán” egyetemmé. Az SZFE-t – elvileg – működtető alapítványt a Kormány hozza létre, a kuratóriumát az illetékes miniszter nevezi ki, vagyonáról a Kormány gondoskodik. Ez akkor is így van, ha az alapítói jogok kuratóriumra való átruházhatóságát az SZFEtv. jelenleg még nem hatályos szakaszai majd lehetővé teszik. Egy totális állami kontrollt megvalósító struktúra alkotmányosságáról kell tehát a t. Alkotmánybírósnak véleményt alkotnia – melyre a válasz – természetesen – nem lehet az, hogy akié a hatalom és pénz, az mindenfajta alkotmányos kontroll nélkül határozhatja meg az egyetemi oktatást és annak szervezeti kereteit. Az egyetemi autonómia a fentebb kifejtett alkotmánybírói gyakorlat értelmében ezt nem engedi meg.

79. Az egyetemi autonómia letéteményese a kristálytisza alkotmánybírói gyakorlat értelmében az Egyetem maga, illetve – csak és kizárólagosan – az Egyetem polgárai: a hallgatók, az oktatók és a kutatók. Az Egyetem választott szervein, azaz önkormányzatán keresztül gyakorolja ezt az autonómiát – melynek konkrét fő szervezeti letéteményese a szenátus és a rektor, pontosabban a szenátusnak és rektornak kellene lennie. Az egyetemi autonómia lényege, hogy **a felsőoktatási intézményt szervezetalkítási, működési és gazdálkodási önállóság is megilleti.**

80. Ehhez képest az SZFEtv. a következő struktúrát hozta létre. Az SZFE felett az alapítói és fenntartói jogokat egy „magán” Alapítvány fogja a továbbiakban gyakorolni, ideértve a vagyongazdálkodást, működési feltételek biztosítását, intézményfejlesztési célok megvalósítását (2. § (1) bekezdés). Az Alapítvány egyébként ténylegesen nem magánalapítvány, hiszen, mint már rámutattam, a miniszter hozza létre, a kuratóriumának tagjait a miniszter nevezi ki és vagyonáról a Kormány gondoskodik. **Az állami kontroll tehát megmarad, pontosabban a jelenlegi rendszerhez képest sokkal szorosabbá válik.**

81. Az SZFEtv. 3. § (1) bekezdése értelmében az SZFE az Nftv.-ben rögzített fenntartói jogát az Alapítvány vagyonává tette, a fenntartói jogon keresztül pedig az Nftv.-ben rögzített teljes vagyongazdálkodási jogosultsággal rendelkezik. A kilencedik Alaptörvény-módosítással az Alaptörvény 38. cikk új, (6) bekezdésében az Alaptörvény úgy rendelkezik, hogy „*a közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítvány létrehozásáról, működéséről, megszüntetéséről, valamint közfeladata ellátásáról sarkalatos törvény rendelkezik*”. Az Nftv. 73/A. §-a pedig utalást tesz a vagyongazdálkodó alapítványokról szóló 2019. évi XIII. törvény 2. §-ára, mint a vagyongazdálkodási jogot megszorító rendelkezésre, mely előírja, hogy az alapító által

rendel vagyon kezelésre az alapító okiratban megjelölt feladatok megvalósítására (..) alapítható.

82. Az SZFE Alapító Okirata III. fejezetében van kijelölve az egyetem célja, és a IV. fejezetében az Egyetem tevékenysége, mely szerint „az Egyetem cél szerinti (közhasznú) alaptevékenysége az oktatás, tudományos kutatás és művészeti alkotótevékenység”.

83. Maga a jelen alkotmányjogi panasszal támadott Szfetv. 3. §-a is a vagyonjuttatást keretek közé szorítja: az **Alapítvány tulajdonába adott fenntartói jogot az Szfetv. a preambulumban meghatározott célok megvalósítása érdekében kell adni.** Az Szfe.tv. preambuluma kijelöli, hogy az egyik ilyen elérendő cél „a képzést folytató oktatók, kutatók, tanárok, a képzésben részt vevők támogatása”.

84. A beadvány 20-54. pontjában részletesen bemutatásra került, hogy a fenntartói jogokat gyakorló Alapítvány kuratóriuma az eltelt rövid idő alatt is milyen módon csorbította az SZFE autonómiáját, melynek letéteményesei az alkotmánybíróági esetjog alapján az indítványozók. Ahogyan a fentiekben utaltam rá, az Alkotmánybíróság nem pusztán a törvény betűjét nézi álláspontja kialakításakor, hanem az „élő jog” teóriáját alkalmazva azt vizsgálja, hogy a jogszabály hogyan valósult meg a gyakorlatban. Az SZFEtv. alapján a kuratórium számos, az egyetemi autonómiát csorbító lépést tett, de a legsúlyosabb ezeken keresztül is az oktatási tevékenység (mint alaptevékenység) háromszori felfüggesztése. Az kiemelten hangsúlyozandó, hogy jelen **alkotmányjogi panasznak nem önmagában tárgya a következőkben bemutatásra kerülő egyes egyedi intézkedések alkotmányossága.** Ezen – alaptörvénybe ütköző – intézkedések **jelei és bizonyítékai az őket lehetővé tevő SZFEtv-, az Alapítvány fenntartói jogosultságán keresztül felsőoktatási autonómia-csorbítás alaptörvény ellenességének.** Jelen beadványt, sem annak valamely részét nem lehet tehát úgy értelmezni, hogy az esetlegesen egyes intézkedések megsemmisítésére irányul, ez teljességgel ellentétes lenne az Indítványozók szándékával.

85. Az Alapítvány kuratóriumi elnökének, és tagjának, mint kedvezményezettnek minősülő személyek az általuk fenntartott Egyetemen oktatói tevékenységének megengedhetősége, a kancellár, az intézetvezetők kijelölésének lehetősége, a Kuratórium alapítói okirati és az Szfetv. preambulumban nevesített célokkal szembemenő tevékenysége I. oktatási tevékenység felfüggesztése, 2020. őszi félév érvénytelenítése, oktatási tevékenység tárgyi feltételeinek korlátozása (internet, termék, kellékekhez hozzáférés elvonása) egy, az Alapítvány vagyongazdálkodási tevékenységén túlmutató, *ultra vires* ráhatást biztosít éppen a felsőoktatási autonómia letéteményesei jogai csorbításához. Olyan jogkörök biztosítása, mely az Indítványozók tanszabadságát, a tanuláshoz/oktatáshoz való jogát, a művészeti kifejezéshez, a véleménynyilvánításhoz, a lakhatással együtt a privátszféráját rontja le a fenntartói joggyakorlók érvényesítése érdekében az alkotmánybíróági gyakorlattal és az EUB CEU ítéletével teljességgel ellentétes.

86. Az Alapítvány legfőbb szerve a kuratórium, abban viszont az **egyetemi autonómia gyakorlására jogosult oktatók, kutatók, hallgatók egyáltalán nem kaptak helyet és erre az SZFEtv. nem is nyújt semmilyen garanciát a jövőben sem, a tagok kinevezése az**

illetékes miniszter diszkrecionális hatásköre. Az egyetem életét érintő kérdésekben nemhogy részbeni beleszólása van ennek az egyetemi autonómia gyakorlására **alkotmányosan nem jogosult szervnek**, hanem totális kontroll alatt tartja azt, melyet a veszélyhelyzeti jogalkotás kibővített akár a félév érvénytelenné nyilvánításának jogával. Az Alapítvány kuratóriuma és annak tagjai nem tartozik a felsőoktatási intézmény önkormányzati szervéhez. Az Alapítvány vagyongazdálkodási tevékenysége az „élő jog” tekintetében lehetővé tette, hogy az Alapítvány ne támogassa az Egyetem működését, hanem annak évszázados tevékenységét felfüggeszse, az oktatókat sztrájkra készítse, a modellváltást nem kérő, az Egyetemük eszméiben hívó hallgatóságot pedig egy újabb fajta önszerveződésre sarkallta.

87. A totális kontrollt gyakorló kuratórium alkotmányossága kapcsán utalni kell az ABh2-ben elbírált jogintézményre: az abban alkotmányellenesnek ítélt gazdasági tanácsban az egyetemi autonómiát képviselők többségben lettek volna. Jelen esetben a kuratórium összetételében ezt semmi nem garantálja és jelenleg a jogszabály megvalósult gyakorlata az, hogy a kuratóriumba a miniszter csak kívülállókat nevezett ki, akik pedig az egyetemi autonómiának nem letéteményesei, azt nem gyakorolhatják.

88. Összefoglalva: a fentiek alapján megállapítható, hogy az SZFEtv. támadott 3. §.-a az *ultra vires* joggyakorlásra tekintettel sérti az Alaptörvény X. cikkéből fakadó, oktatási szabadság részét képező egyetemi autonómiát, mely az indítványozó oktatók és hallgatók alkotmányos joga. Ezen sérelem a szervezeti autonómia teljes elvonásában jelentkezik elsősorban, mivel a jogalkotó olyan modellt hozott létre – ráadásul diszkriminatív, kirekesztő célból – mely az egyetemi polgárságot teljesen kizárja az egyetemi önkormányzatiság működtetéséből.

89. Ezen a ponton felvethető lenne ellenérvként, hogy az Alaptörvény X. Cikk (3) bekezdése úgy fogalmaz, hogy a felsőoktatási intézmények „mindösszesen” a kutatás és a tanítás tartalmát, módszereit illetően önállóak de a szervezeti rendjüket törvény szabályozza. Ugyanakkor a fentiekben bemutatott alkotmánybírói gyakorlatból és a CEU-döntésből egyértelmű, hogy az „oktatási” és „szervezeti” autonómia egymástól nem elválasztható aspektusai ugyanannak a szabadságnak. **Valódi egyetemi autonómia** – a kutatás, oktatás és tanulás szabadsága – **nem létezhet szervezeti függetlenség nélkül.** A szervezeti függetlenség pedig tetten érhető a kizáró és összeférhetetlenséget kimondó szabályokon keresztül. Az SZFE esetében azonban hiába szabályozott az Alapítvány törvényben, az Alapítvány képviselőjét ellátó, az Alapítvány képviselőjében döntéseket - így fenntartói jogkörben hozott döntéseket is- azon személyek fogják gyakorolni, akik a munkaszervezeti struktúrában vezetőket neveznek ki, és kinevezettjeiken keresztül delegálnak tanulmányi ügyekben döntéshozattal érintett személyeket, sőt, ők maguk is részt vesznek a Kuratórium tájékoztatója alapján a tanítási tevékenységben.

90. Megállapítható, hogy az SZFE sem szervezetenként, sem oktatási szempontból nem független, valójában az oktatási és tanulás függetlensége csak egy illúzió, hiszen az valójában a fenntartó belátására van bízva. A Kormány, mint a modellváltást kezdeményező, ahhoz vagyonelemeket szolgáltató és fő döntéshozó testület megerősítette az Alapítvány szándékát

az összegytemi mozgalom megfékezésében, és többletjogosultságokat biztosított az Alapítvány számára. Fenntartói döntésre a kancellár felfüggesztette a 2020. őszi félévet, ezt november végén és december közepén megismételve. **Az oktatási tevékenység felfüggesztése egyértelműen az Alaptörvényben is védett a kutatás és a tanítás tartalmára van kihatással:** egy semmissé nyilvánító és egy jövőre nézve oktatási tevékenységet felfüggesztő fenntartói döntéssel együtt a „kutatás és a tanítás” teljességgel kiüresítésre kerül.

91. Ahhoz, hogy a hallgatói és oktatói tevékenységek, melyek folyamatosan, még a koronavírus-járvány okozta megváltozott körülményekben is folyamatos volt külön bizonyítékot kellett szolgáltatniuk az Egyetemnek, mely egy alkotmányosan nem elvárás: a fenntartói jogkör-gyakorlójának szükséges támogatni a felsőoktatási intézményben folyó oktatási-kutatási tevékenységet, és nem a kutatók feladata a hatóságok/ a bíróságok számára bizonyítékkal szolgálni a tevékenységükről. Az Alapítvány, mint az Szfetv. 3. § szerinti fenntartói jog jogosultja vezetési, irányítási (belső) és peres eljárásokon keresztül beavatkozása nem illeszkedik a rendeltetési céljának, és az SZFE intézménye nem tekinthető olyan felsőoktatási intézménynek, ahol „a kutatás és tanítás tartalma, módszerei” a lehető legszélesebb körben érvényesülnek, azaz az állami beavatkozásoktól teljes mértékben függetlennek minősíthetők, holott ez lenne az alkotmánybírói gyakorlatnak megfelelő, Alaptörvénnyel összhangban álló jogi helyzet.

92. A függetlenséget és a valódi egyetemi autonómiát kiiktató szabályozás a jogállamiságból fakadó jog uralmának durva sérelme – ahol ugyanis emberek uralkodnak a másikon jogi garanciák és ellensúlyok nélkül, az nem jogállami, alkotmányos szabályozás. Az Alaptörvény X. Cikk (3) bekezdését az Alaptörvény 38. cikk (6) bekezdésével együtt tehát nem lehet úgy értelmezni, mint ami szabadkezet adott szervezetalakítási kérdésekben a jogalkotónak és a vagyonkezelő alapítványnak. Természetesen a jogalkotó szabályozhatja a felsőoktatási intézmények szervezeti-működési kereteit. De ezt csak olyan módon teheti, hogy az egyetemi autonómiát szervezeti szempontból is megőrzi. Amennyiben nem így tesz, úgy megsérti az Alaptörvényt, az Emberi Jogok Európai Egyezményét és az Unió Alapjogi Chartáját is.

93. Az hangsúlyozandó, hogy jelen alkotmányjogi panasznak nem tárgya, hogy konkrétan kik a kuratórium tagjai, kik a frissen kinevezett rektorhelyettesek, vagy ki az új kancellár. Maga a szisztéma az, amely alkotmányellenes. Jelen közjogi jogvita és alkotmányjogi beadvány nem személyekről, hanem alkotmányos elvekről és követelményekről szól, melyeknek hosszú időre megnyugtató iránytűül kell szolgálniuk.

Alaptörvény B. Cikk (1) bekezdés
(jogbiztonság elvéből fakadó jogalkotó hatalommal való visszaélés tilalma)
séreleme

(1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

- *A jogalkotói hatalommal való visszaélés tilalmának séreleme*

94. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata, hogy a jogszabály jogellenességének szintén egyben alkotmányellenes formája a jogalkotó joggal való visszaélése, azaz a rendeltetésellenes jogalkotás. Az Alkotmánybíróság már a 31/1998. (VI. 25.) AB határozatban is kifejtette: a joggal való visszaélés tilalma nem szorítkozik egyetlen jogágra, hanem e tilalom az egész jogrendszerben érvényre jut. Az egész jogrendszerre kiterjedő általános érvénye közvetlenül az Alaptörvény B. Cikkéből vezethető le. Így érvényesül a közjogban is, ahol e tilalom egyaránt irányadó a jogalkotó szervek, a jogalkalmazó szervek, illetőleg az ügyfelek magatartására. E határozatában a jogalkotói hatalommal való visszaélés kapcsán kimondta azt is, hogy mivel a joggal való visszaélés tilalmának forrása a jogállami klauzula, alkotmányellenes az olyan rendelkezés is, amely amiatt ütközik az említett tilalomba, mert a jogalkotó valamely jogintézményt nem annak jogrendszeren belüli rendeltetése szerinti célra használt fel. A jogalkotó hatalom egyik alkotmányos korlátja a jogintézmények célhoz kötött felhasználási lehetősége.

95. Az Alkotmánybíróság több ízben állapította már meg azt, hogy a jogalkotó egyes aktusaival joggal való visszaélést követett el. Ilyen volt például az 55/1993. (X. 15.) AB határozat, vagy az 125/2008. (X.17) AB határozat. Fontos hangsúlyozni, hogy ezekben az ügyekben az Alkotmánybíróság önkormányzati rendeletek alkotmányosságát vizsgálta, de az ezekben a határozatokban lefektetett tételek magasabb szintű jogszabályok megalkotása tekintetében is alkalmazandóak. Az AB a fenti határozataiban részletesen foglalkozott a jogalkotó szerveknek a jogalkotás során tanúsított jogellenes magatartásával. Az AB kimondta: annak ellenére, hogy adott esetben egy norma tartalmilag vagy formailag nem „hibás”, lehet jogellenes akkor, ha a jogalkotó visszaél a reá testált hatalommal, és – az Alkotmánybíróság által megállapítottan – rendeltetésellenesen gyakorolja jogalkotói hatalmát. A jogalkotás intézményének rendeltetésellenes gyakorlása tehát megvalósítja az alkotmányellenességet, és ily módon a jogellenességi elem ilyen esetben tetten érhető. Amennyiben a megalkotott norma ráadásul még az Alkotmánybíróság által megállapítottan alkotmányellenes is, a rendeltetésellenes joggyakorlás még súlyosabban kell, hogy a latba essen.

A fenti elvek alkalmazása a jelen ügyre

96. Az SZFEtv. a fentiekben részletesen kifejtett alkotmányos elvekkel teljességgel szembe megy. A vonatkozó és alkalmazandó alkotmánybíróági joggyakorlat olyan szintű semmibevétele a törvény, melyet véletlennek vagy „eltérő” értelmezésének az alkotmánybíróság gyakorlatából egyértelműen levezethető elveknek nem lehet tekinteni. A fentiekben ismertetett alkotmánybíróági döntések mindenkinek, így a jogalkotónak is rendelkezésére álltak. A fentiekben bemutatott tartalma a döntéseknek – melyet a részleteiben is a jelen ügyre fogok vetítettem a beadvány korábbi részeiben – egyértelműen és vitathatatlanul alkotmányellenessé tesz az SZFEtv-t. A jogalkotó tehát nem pusztán Alaptörvénybe ütköző normát alkotott – ez néha előfordul. Hanem jogalkotói hatalmával visszaélve szándékosan tette azt – **az alkotmánybíróági gyakorlat ilyen egyértelműsége esetén, mint jelen esetben is megfigyelhető, az attól való teljes eltérés csak szándékos lehet.** Ez nem kizárólag az SZFEtv. kapcsán mondható el, a veszélyhelyzet 2020 novemberi kihirdetését követően a Kormány rendeletben adott felhatalmazást arra, hogy az Nftv. szerinti fenntartók (így az Alapítvány) is egyoldalú aktussal, bizonyítás lefolytatása nélkül, kvázi diszkrecionális jogkörben egy címzett jognyilatkozattal felfüggeszthessék a fenntartásuk alatt álló egyetemen folyó felsőoktatási tevékenységet. A jogalkotás az Alapítvány érdekei szolgálatába állt, ez nyomon követhető azáltal, hogy egyedül az Alapítvány élt ezen „veszélyhelyzeti jogkörével”, és az oktatási biztos, illetve az eljáró bíróságok álláspontjaival ellentétesen 2020. decemberében harmadjára is az oktatási tevékenység felfüggesztését rendelte el az Alapítvány. A jogalkotó ezalatt az Országgyűlést, a veszélyhelyzeti rendkívüli jogi felhatalmazással élő a Kormányt érteve az Alapítvány és az SZFE Hallgatói Önkormányzata közötti ellentétet teremtett ill. avatkozott abba be az Alapítvány jogköreit erősítve az összegyetemi mozgalommal, az egyetemi autonómia letéteményeseivel szemben. A jogalkotó ezáltal szándékosan megsértette az Alaptörvényt, joggal való visszaélést követett el, legalapvetőbb alkotmányos funkcióját nem teljesítette, mely alkotmányos jogszabályok létrehozására vonatkozik. Jogalkotói hatalmával az SZFE ügyében az Országgyűlés és a Kormány tehát nem éltek, hanem visszaéltek, ezen okból az Alaptörvény B. Cikk (1) bekezdésébe ütközés okán az így előálló jogi produktumot, az SZFEtv-t, meg kell semmisíteni.

KÉRELEM

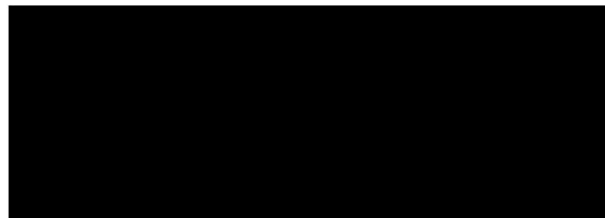
97. Az előbbieken kifejtett indokok alapján kérem az SZFEtv. 3. § jövőre nézve történő megsemmisítését. A *pro futuro* megsemmisítés indoka, hogy az egyetem működőképessége megmaradjon, hiszen egy visszamenőleges hatályú vagy a t. Alkotmánybíróság határozata kihirdetése napjával való megsemmisítéssel ez nem lenne biztosított, hiszen nem lenne meg az a jogszabályi és logisztikai háttér, ami alapján a működés megoldható lenne. Egy rövid határidejű megsemmisítés viszont lehetőséget ad a feleknek, főként a jogalkotónak arra, hogy az egyetem helyzetét jogszerűen és alkotmányosan rendezze.

98. Amennyiben a t. Alkotmánybíróság az SZFEtv. teljes megsemmisítésére nem látna lehetőséget, úgy kérem, hogy *pro futuro* semmisítse meg az SZFEtv. 3. § bekezdését.

Budapest, 2021. február 24.

Tisztelettel,

Az Indítványozók képviselőjében:

dr. Karsai Dániel András